

Høringsuttalelse *Evaluering ressursfordelingsmodell grunnskoler*

Fra høringsinstans: Bjørndal skole (FAU og driftsstyret)

På vegne av FAU ved Bjørndal skole:

Nina Tveit (sign): nina.tveit@yahoo.no / 930 83 835

Sanja Kostovska Skaar (sign): sanja.kostovska.skaar@gmail.com / 480 84 962

På vegne av driftsstyret ved Bjørndal skole:

Arve Kvåle (sign): Arve.Kvaale@telenor.com / 995 94 939

Bakgrunn for hørings svar:

Bjørndal skole er en av grunnskolene i Oslo som opplever høy mobilitet i elevmassen. Bare i løpet av skoleåret 2013/2014 har hele 63 elever sluttet på Bjørndal skole. Deloitte rapport viser også at Bjørndal skole har en større andel spesialundervisningselever enn en gjennomsnittlig skole, men mottar likevel mindre ressurser til spesialundervisning enn hva en gjennomsnittlig skole får. I følge Deloitte skyldes dette at dagens sosiodemografiske kriterier ikke er treffende for Bjørndal. I tillegg er Bjørndal et område i bydel Søndre Nordstrand hvor økt tilflytting av beboere med flerkulturell bakgrunn har ført til at skolens andel av minoritetsspråklige elever med vedtak om særskilt norskopplæring har økt fra 30 til 50,6 prosent i løpet av fire år. Vedtakene vitner om lave norskferdigheter blant elevene, noe som igjen kan være en medvirkende årsak til lav skår på nasjonale prøver. Det er vår oppfatning at dagens ressursfordelingsmodell har bidratt til at Bjørndal skole nå befinner seg i en uheldig økonomisk situasjon, og vi er bekymret for at den vil bidra til ytterligere elevflukt og ikke minst et dårligere faglig og sosialt miljø på skolen. Med dette hørings svaret ønsker vi å komme med noen forslag til endringer av dagens modell som kan bidra til å snu den nedadgående spiralen som Bjørndal skole befinner seg i.

Vi vil også understreke at vi stiller oss kritiske til at Utdanningsetaten i samråd med byrådsavdelingen har valgt å ikke evaluere kriteriet om kompensasjon per elev for utgifter til ekstraordinær språkopplæring. Ettersom over 50 prosent av elevene ved hele 25 Oslo-skoler har vedtak om særskilt norskopplæring, mener vi at dette er en svakhet ved evalueringen. Det er vår oppfatning at Deloitte anbefalte endringer ikke vil være tilstrekkelige tiltak for å skape en økonomisk situasjon hvor skolen kan tilby et godt faglig og sosialt miljø.

I vårt hørings svar har vi begrunnet våre oppfatninger og kommet med følgende konstruktive forslag til endringer:

- Elevsatsen nedjusteres for å skape stabilitet og frigjort kapital benyttes til å etablere en av følgende løsninger: A) En vesentlig økning av basisbeløpet for å dekke grunnpakken med nødvendig administrasjon, en lærer pr. klasse og vikarpott. B) En modell med et basisbeløp tilsvarende dagens, et beløp pr. klasse og en elevsats.
- Kriterier for sosiodemografisk tildeling endres i henhold til Deloitte forslag. Det innføres i tillegg et kriterium for barnevern og en «ekstrapott» som kan tildeles skoler med elever som skaper særskilt store utfordringer i skolens sosiale miljø.

- Kriteriet om særskilt språkopplæring endres. Praksis med enkeltvedtak faller bort. Det innføres en ny pott som dekker tiltak som: A) Løfter elevenes faglige nivå og deres forståelse av norsk kultur, B) Fremmer et godt sosialt miljø i klasserom og friminutt og C) Styrker skole-hjem samarbeid.
- En kompensasjonsordning til skoler med høy mobilitet. Dette vil være særdeles viktig for Bjørndal skole i en overgangsfase hvor Utdanningsetaten skal evaluere pågående prosjekter før en eventuell endring av nevnte kriterium om særskilt språkopplæring.

Anbefalte endringer i rapporten fra Deloitte:			
1. Endring av skolens basisbeløp			
Er endring i skolens basisbeløp i tråd med Bystyrets krav til ressursfordelingsmodell i grunnskolen.		Ja	Nei
	Rettferdighet		
	Objektiv		
	Kjent		
	Enkel å operere		
	Etterprøvbar		
Kommentarer: Skolene har behov for en stabil grunnplattform for å kunne tilby et godt faglig og sosialt miljø. Vi støtter derfor Deloitte's forslag om en økning i skolenes basisbeløp, men mener samtidig at denne endringen burde gått vesentlig lengre. Vi foreslår derfor to alternative modeller: A) Basisbeløpet økes vesentlig og dekker grunnpakken med nødvendig administrasjon, en lærer pr. klasse og vikarpott. B) En modell med et basisbeløp tilsvarende dagens, men i tillegg et beløp pr. klasse og en elevsats. Nedjustering av elevsatsen finansierer dette. Bakgrunnen for våre forslag er at det er klasser i større grad enn enkeltelever som driver kostnadene på en skole, samt behovet for kvalifisert personell. Våre forslag må også ses i sammenheng med at elevmassen på Bjørndal skole har endret seg drastisk de siste årene og skapt store utfordringer med å skape et godt faglig og sosialt miljø. Vi mener at dagens ressursfordelingsmodell har slått uheldig ut og i høy grad bidratt til å skape en nedadgående spiral. En elevflukt på 63 elever fra skoleåret 2012/2013 til 2013/2014 indikerer at mange foreldre nå oppfatter situasjonen som uholdbar og kritisk. Etter vår oppfatning fører en kombinasjon av nedennevnte elementer til at skolen står i fare for å miste flere elever og fremstår i tillegg som lite attraktiv for nye elever: • Prosentandel med flerkulturell bakgrunn har økt fra 62% til 77% mellom skoleåret 2009/2010 og 2013/2014. • Prosentandel med vedtak om særskilt norskopplæring har økt fra 30% til 50,6% fra 2009/2010 til 2013/2014. • Ovennevnte tall indikerer at en stor andel av elevene på Bjørndal skole har foreldre som trenger veiledning for å kunne bistå barna med skolearbeidet. • Skolen skårer i dag svært lavt på de nasjonale prøvene. Et resultat på 1,7 i lesing, 1,6 i regning og 1,9 i engelsk i 2013 viser at skolen har nest lavest skår. Et slikt resultat kan få skolen til å virke lite attraktiv for ressurssterke familier. • Skolen opplyser om at de ikke har råd til vikarer og må bruke egne lærere og ledere der det oppstår behov. Vi mener at dette gir lærerne mindre tid til å			

tilrettelegge elevenes undervisning og at lederne får mindre tid til veiledning av lærerne. Vi kjenner til at dårlig økonomi har ført til gjennomtrekk i lærerstaben på andre skoler og frykter at dette vil kunne skje på Bjørndal skole. Vi registrerer at den økonomiske situasjonen allerede har ført til at skolen måtte si opp en kvalifisert musikk lærer som de hadde brukt lang tid på å rekruttere. Etersom skolens lokalisering allerede er en faktor som gjør det utfordrende å rekruttere kvalifiserte lærere i utgangspunktet, skapes ytterligere utfordringer og en uholdbar arbeidssituasjon. For å sikre god kvalitet og tilpasset opplæring, samt hindre ytterligere elevflukt, foreslår vi at den nye modellen rommer en buffer som fanger opp vikarbehov og behov for kvalifisert personell.

2. Bortfall av småskoletillegg			
Er bortfall av småskoletillegg i tråd med Bystyrets krav til ressursfordelingsmodell i grunnskolen.		Ja	Nei
	Rettferdighet		
	Objektiv		
	Kjent		
	Enkel å operere		
	Etterprøvbar		
Kommentarer:			
3. Justere forhold mellom elevsats på barne- og ungdomstrinn			
Er justering av forholdet mellom elevsats på barne- og ungdomstrinn i tråd med Bystyrets krav til ressursfordelingsmodell i grunnskolen.		Ja	Nei
	Rettferdighet		
	Objektiv		
	Kjent		
	Enkel å operere		
	Etterprøvbar		
Kommentarer:			
4. Endringer i kriterier i Sosiodemografisk tildeling			
Er endring i kriterier i sosiodemografisk tildeling i tråd med Bystyrets krav til ressursfordelingsmodell i grunnskolen.		Ja	Nei
	Rettferdighet		
	Objektiv		
	Kjent		
	Enkel å operere		
	Etterprøvbar		
Kommentarer: Vi slutter oss til Deloittes anbefalte endringer, da dette vil bidra til at Bjørndal skole får økte ressurser til elever med behov for spesialundervisning og tilpasset opplæring. Vår oppfatning er basert på tabell 30 i Deloittes statistikk som viser at			

eksisterende modell ikke har utløst tilstrekkelig med ressurser pga. de sosiodemografiske kriteriene som er lagt til grunn. Vi har også innhentet egne opplysninger fra Bjørndal skole som støtter opp under Deloitte's statistikk. Dagens modell har frem til i dag ført til at skolen har vært avhengig av å benytte elevsatsen til å delfinansiere tiltak rettet mot disse elevene. Med tanke på ovennevnte elevnedgang mener vi at dette ikke vil være en god modell i fremtiden.

Vi ber i tillegg om at Utdanningsetaten inkluderer følgende i den nye modellen:

- Barnevernssaker som et kriterium, slik Deloitte foreslår at det blir tatt inn.
- En «ekstrapott» som skolen kan søke om å få bevilget i tilfeller der de får elever med særskilt store utfordringer. På Bjørndal skole har mangelfull innsats overfor slike elever ført til at skolen har fått et dårlig rykte.

5. Andre kommentarer

Vi reagerer på at Utdanningsetaten i samråd med byrådsavdelingen har konkludert med at kriteriet om særskilt norskopplæring (tildeling av ressurser til elever med minoritetsspråklig bakgrunn) ikke skal være en del av evalueringen av ressursfordelingsmodellen for grunnskolen i Oslo. Fra vårt synspunkt burde dette kriteriet hatt høy prioritet i evalueringen, da andelen med flerkulturell bakgrunn og behov for særskilt norskopplæring har økt kraftig i løpet av kort tid. Dette gjelder generelt i Oslo og på Bjørndal.

Minoritetselever er i dag i flertall ved 54 av 125 grunnskoler i Oslo. Totalt trenger 25 prosent av elevene særskilt norskopplæring, men behovet for hjelp er også langt høyere ved enkelte skoler. Bjørndal skole er i dag en av 25 Osloskoler hvor over 50 prosent av elevene har vedtak om særskilt norskopplæring. Endringen i elevgruppen har kommet brått og skapt store utfordringer for skolen. På Bjørndal skole har andelen med flerkulturell bakgrunn økt med 15 prosent fra skoleåret 2009/2010 til 2013/2014 og ligger i dag på 77 prosent. I takt med økt mangfold, så har antall elever med vedtak om særskilt norskopplæring økt fra 166 til 236 elever. Andelen av elever med nevnte vedtak har økt fra 30 til 50,6 prosent i løpet av fire år.

Opplysninger fra GSI13 viser at vår skole blir tildelt 4797 timer for å imøtekomme disse elevenes behov i løpet av inneværende skoleår. Fordeles antall timer på 236 elever ser vi at dette ville gitt en gjennomsnittlig ekstrahjelp på 20 timer i løpet av året. Ekstrahjelp til elever med vedtak om spesialhjelp ville derimot utløst en gjennomsnittlig hjelp på 84 timer per elev. Med disse tallene ønsker vi ikke å sammenligne behov, men tatt i betraktning skolens lave skår på nasjonale prøver finner vi det sannsynlig at disse barna trenger *mer hjelp* enn det de får i dag. På bakgrunn av dette finner vi det urovekkende at Utdanningsetaten har valgt bort å evaluere et viktig kriterium i modellen som omfatter langt flere elever enn kriteriet om spesialundervisning

På høringsmøtet nevnte Utdanningsetaten at beslutningen om ikke å evaluere nevnte kriterium ble tatt fordi de først vil evaluere noen pågående prosjekter. På Bjørndal skole har vi to pågående prosjekter. Herunder: «Tett på» og «Skolebasert kompetanseheving for leseprogresjon 1-7. trinn». Neste skoleår skal skolen i gang med et nytt prosjekt som heter «Språkbroen». Vi forventer at disse tiltakene vil ha positiv effekt på læringsmiljø og resultater, men mener at det vil kunne ta lang tid før skolen

oppnår synlige endringer. I denne fasen frykter vi at en negativ elevtallsutvikling vil fortsette og at skolens økonomiske situasjon vil forverres. Dette mener vi vil redusere sannsynligheten for at vi oppnår positive effekter av nevnte tiltak. Det er vår oppfatning at dagens økonomiske situasjon på Bjørndal skole påfører en sterk belastning på elever, foreldre, skole- og bomiljø. Vi mener derfor at Utdanningsetaten må ta dagens utfordringer med mobilitet på alvor og umiddelbart implementere en kompensasjonsordning som utløser støtte til både Bjørndal skole og andre skoler som har behov for å stanse en negativ utvikling.

Bjørndal skole har i dag en rekke tiltak for å løfte minoritetsspråklige elevers faglige nivå. Skolens økonomiske situasjon har frem til i dag ført til at de har måttet benytte «elevsatsen» for å delfinansiere disse tiltakene ettersom «kriteriet om særskilt norskopplæring» ikke har utløst tilstrekkelig støtte til å finansiere hjelpetiltakene. Med en slik elevnedgang som Bjørndal skole opplever mener vi at modellen bør endres for å kunne tilby de minoritetsspråklige elevene den ekstra undervisningen de har rett på og behov for.

For å unngå stigmatisering av minoritetsspråklige barn og skape en forutsigbar situasjon hvor skolen kan arbeide målrettet med å skape et godt faglig og sosialt miljø, foreslår vi en ny modell hvor man går bort fra enkeltvedtak og innfører en *pott* som dekker følgende:

- Tiltak som løfter elevenes faglige nivå og deres forståelse av norsk kultur.
- Tiltak som fremmer et godt sosialt miljø i klasserom og friminutt.
- Tiltak som styrker skole-hjem samarbeid
 - ✓ Tolketjeneste
 - ✓ Veiledning av foreldre
 - ✓ Tilpasning av informasjonsmateriell

Skolens lave skår på nasjonale prøver støtter opp under vår oppfatning om at skolen har behov for tiltak som løfter elevenes faglige nivå. Ettersom over 50 prosent av elevene har vedtak om særskilt norskopplæring, indikerer dette at en høy andel av barna har foreldre med lave norskferdigheter. For at disse foreldrene skal kunne hjelpe barna med skolearbeidet er det behov for hjelpetiltak via skolene.

Dagens situasjon har gitt skolen et dårlig rykte og vi frykter ytterligere elevflukt fra skolen. For å snu dette er det behov for ressurser til tiltak for å skape et godt faglig og sosialt miljø på Bjørndal skole.